

PHONOLOGY OF ENGLISH

WORD STRESS

AKCENAT

- Akcenat ili naglasak
- Engleski - *stress*
- *Istaknutost* djelova neke govorne cjeline - riječi, grupe riječi ili iskaza (the phonetic prominence given to a particular syllable in a word, or to a particular word within a phrase)
- Kad kažemo da je nešto istaknuto, to znači da je akcentovano

AKCENAT

- Slog je nosilac akcenta.
- Neki slogovi u govoru su istaknutiji od drugih (more prominent).
mother /'mʌðə/ - naglašen prvi slog
related /ri'leitid/ - naglašen drugi slog
- *Akcentovani* (accented) i *neakcentovani* (unaccented) slogovi

AKCENAT

- Raspored akcentovanih slogova sačinjava *akcenatsku šemu* (stress pattern)
- U engleskom je *akcenat jedne riječi utvrđen (fixed)*, ali nije isti u svim riječima.
- *Akcenat je u engleskom slobodan (free)* u smislu da nije vezan za određeni dio riječi (kao francuskom)

AKCENAT

- Akcenat u engleskom se može naći:
 - a. na prvom slogu - /'finif/
 - b. na drugom slogu - /bi'haind/
 - c. na trećem slogu - /ʌndə'stænd/
 - d. u sredini riječi - /edju'keifən/

AKCENAT

- Akcenat posmatramo iz ugla njegove *proizvodnje* i *perpcije*
- *Proizvodnja* akcentovanog sloga zavisi od toga koliko više *mišićne energije* koristi govornik u odnosu na proizvodnju neakcentovanog sloga
- Kod *perpcije*, akcentovani slog se prepoznaje na osnovu *nekoliko karakteristika* (npr. istaknutost)

AKCENAT

■ **Istaknutost** prouzrokuju četiri faktora:

1. **jačina** glasa - akcentovani slogovi imaju veću jačinu od neakcentovanih; (**louder in volume**)
2. **dužina** - ako je neki slog duži od drugih, postoji velika vjerovatnoća da će se taj slog čuti kao više naglašen; (**longer in duration**)

AKCENAT

3. **visina** glasa – ako se neki slog izgovori glasom ili tonom koji je viši od tona u drugim slogovima, onda će se taj slog čuti kao istaknutiji, odnosno naglašeniji (**higher in pitch**)
4. **kvalitet** glasa - ukoliko neki slog sadrži samoglasnik koji je drugačiji od samoglasnika u drugim slogovima, onda će on biti i istaknutiji (otvoreni vokali su prominentniji od zatvorenih) (**different quality**)

STEPEN AKCENTA

- U engleskom postoje **tri stepena** akcenta (3 levels of stress):
- a. primarni akcent (**primary accent**)
 - b. sekundarni akcent (**secondary accent**)
 - c. neakcentovanost (**unaccented**)

STEPEN AKCENTA

- **Sekundarni akcentat uvijek se nalazi ispred primarnog**, nikada poslije njega
 - **Između sekundarnog i primarnog akcenta uvijek postoji jedan neakcentovani slog**
 - **Primarni akcentat** označavamo crticom ispred akcentovanog sloga gore ('), a **sekundarni** crticom ispred sloga dolje (,)
- /,ʌnde'stænd/ /,feutə 'græfik/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

U **određivanju mjesta akcenta** može nam pomoći informacija o tome

- (a) **da li je riječ** u morfološkom smislu **jednostavna ili složena**
- (b) **kojoj gramatičkoj kategoriji pripada** riječ (imenica, glagol, pridjev itd.)
- (c) **koliko slogova ima**
- (d) kakva je **fonološka struktura tih slogova**

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- A. Kod **dvosložnih** riječi moguće je da **samo jedan slog bude naglašen**
- **Ako je drugi slog kod glagola jak, onda je on naglašen**
reply /ri'plai/	attack /ə'tæk/
abridge /ə'bridʒ/	arrive /ə'raiv/
- **Ako je drugi slog slab, onda je prvi slog naglašen**
envy /'envi/	open /'əupən/
enter /'entə/	equal /'i:kwəl/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Kod **pridjeva** imamo slično pravilo kao i kod glagola

alone /ə'leɪn/

alive /ə'laɪv/

lovely /'lʌvli/

correct /kə'rekt/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Kod **imenica** postoji drugačije pravilo - **ako drugi slog sadrži kratak glas, onda je akcent na prvom slogu**

money /'mʌni/ product /'prɒdʌkt/

- Ako glas u drugom slogu nije kratak, onda će akcent biti na drugom slogu

estate /i'steɪt/ baloon /bə'lu:n/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- **Postoje i izuzeci**, kada se naglasak nalazi na prvom slogu, iako je drugi slog jak

honest /'ɒnɪst/ perfect /'pɜ:fekt/

- Riječi kao što su prilozi i predlozi imaju akcenatski sistem kao glagoli i pridjevi

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

B. **Trosložne** riječi imaju složeniju strukturu akcenta

- Kod **glagola**, ako je posljednji slog jak, on će biti naglašen:

understand /,ʌndə'stænd/

entertain /entə'teɪn/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Ako je posljednji slog slab, on će biti nenaglašen i u tom slučaju akcent prelazi na prethodni, odnosno drugi slog u riječi

encounter /in'kaunte/

- Ukoliko su i drugi i treći slog slabi, onda je akcent na prvom slogu

terrify /'terɪfaɪ/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Kod **imenica** postoji isto pravilo:

a. ukoliko je posljednji slog slab i završava se na diftong /əʊ/, onda će on biti nenaglašen

b. ukoliko se ispred njega nalazi jaki slog, onda će taj slog biti naglašen

potato /pə'teɪtəʊ/

disaster /di'zɑ:stə/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Kada su i drugi i treći slog u imenicama nenaglašeni, akcentat će biti na prvom slogu

quantity /'kwɒntəti/

cinema /'sinəmə/

- U prostim trosložnim riječima može doći do situacije da je akcentat na prvom slogu, iako je treći slog jak

intellect /'intɛləkt/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

AKCENTAT U SLOŽENIM RIJEČIMA

■ Pod složenim riječima podrazumijevamo dvije grupe riječi:

A. riječi koje nastaju kada se na osnovu (*stem*) doda afiks (*affix*); i

B. složenice (*compound words*) koje se grade od dvije ili više riječi od kojih svaka ima svoje samostalno značenje (npr. *bus stop*, *armchair* itd.)

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

Akcentat i afiksi

Afiksi se dijele u dvije grupe:

a. **prefiksi**, koji stoje ispred osnove (npr. prefiks *-re* + osnova *start* = *restart*)

b. **sufiksi**, koji stoje iza osnove (npr. osnova *bad* + sufiks *-ly* = *badly*)

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

Kod afiksa postoje tri mogućnosti:

1. **na afiksu se nalazi primarni akcentat**

semi + vowel = semivowel /'semivauəl/

person + ality = personality /pəsən'æləti/

2. **riječ se naglašava kao da nema afiksa**

un + pleasant /'plezənt/

= unpleasant /ʌn'plezənt/

market /'ma:kit/ + ing

= marketing /'ma:kitɪŋ/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

3. **akcentat ostaje na osnovi**, ne na afiksu, ali se zbog prisustva afiksa akcentat **prebacuje na drugi slog** u okviru osnove

magnet /'mægnət/ + ic

= magnetic /mæg'netik/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

A. Sufiksi

- Njih možemo podijeliti u tri grupe:

1. **Sufiksi koji su nosioci primarnog akcenta** - primarni akcentat se nalazi na prvom slogu sufiksa

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Ako osnova sadrži više od jednog sloga, onda će sekundarni akcentat biti na jednom od slogova osnove, ali ne i na posljednjem slogu
Japan /dʒə'pæŋ/
(primarni akcentat je na drugom slogu)
- Ako se ovoj riječi doda sufiks *-ese*, koji je nosilac akcenta, onda se primarni akcentat prenosi na sufiks, a sekundarni akcentat se prebacuje na prvi slog
Japanese /,dʒæpə'ni:z/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Primjeri:
- **ee**: refugee /,refju'dʒi:/
 - **eer**: mountaineer /,maunti'nɪə/
 - **ese**: Portuguese /,pɔ:tʃə'gi:z/
 - **ette**: cigarette /,sigə'ret/
 - **esque**: picturesque /,pɪktʃə'resk/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

2. **Sufiksi koji ne utiču na mjesto akcenta**
- **able**: comfort /'kʌmfət/; comfortable /'kʌmfətəbl/
 - **age**: anchor /'æŋkə/; anchorage /'æŋkərɪdʒ/
 - **al**: refuse /ri'fju:z/; refusal /ri'fju:zl/
 - **en**: wide /waɪd/; widen /'waɪdn/
 - **ful**: wonder /'wʌndə/; wonderful /'wʌndəfl/
 - **ing**: amaze /ə'meɪz/; amazing /ə'meɪzɪŋ/
 - **ish**: devil /'devl/; devilish /'devlɪʃ/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- **like**: bird /bɜ:d/; birdlike /'bɜ:dlɪk/
- **less**: power /paʊə/; powerless /'paʊələs/
- **ly**: hurried /'hʌrɪd/; hurriedly /'hʌrɪdli/
- **ment**: punish /'pʌnɪʃ/; punishment /'pʌnɪʃmənt/
- **ness**: yellow /'jeləʊ/; yellowness /'jeləʊnəs/
- **ous**: poison /'pɔɪzn/; poisonous /'pɔɪznəs/
- **fy**: glory /'glɔ:ri/; glorify /'glɔ:rɪfaɪ/
- **wise**: other /'ʌðə/; otherwise /'ʌðəwaɪz/
- **y**: fun /fʌŋ/; funny /'fʌni/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

3. **Sufiksi koji utiču na akcentat u osnovi riječi**
- **eous**: advantage /əd'vɑ:ntɪdʒ/; advantageous /,ædvən'teɪdʒəs/
 - **graphy**: photo /'fəʊtəʊ/; photography /fə'tɒgrəfi/
 - **ial**: proverb /'prɒvə:b/; proverbial /prə've:biəl/
 - **ic**: climate /'klaɪmət/; climatic /klaɪ'mætɪk/
 - **ion**: perfect /'pɜ:fɪkt/; perfection /pə'fɛkʃn/
 - **ious**: injure /'ɪndʒə/; injurious /ɪn'dʒɔ:riəs/
 - **ty**: tranquil /'træŋkwɪl/; tranquility /træŋ'kwɪləti/
 - **ive**: reflex /'ri:fleks/; reflexive /ri'fleksɪv/

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

B. Prefiksi

- Kod prefiksa **ne postoje pravilnosti** kao kod sufiksa.
- Ne postoji prefiks koji se sastoji od jednog ili dva sloga koji je uvijek nosilac primarnog akcenta.
- Može se reći da je **akcentat u riječima sa prefiksima isti kao i akcentat u tim riječima bez prefiksa**.

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

Akcentat u složenicama

armchair *fruit-cake* *desk lamp*

- Primarni akcentat može se naći i u prvom i u drugom članu složenice

- U kojem konstituentu složenice će se naći akcentat nije regulisano jasnim pravilima

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Ipak, **najčešće** se srijeće tip složenice kod koje je **primarni akcentat u prvom elementu**

typewriter /'taɪpraɪtə/

suitcase /'su:tkeɪs/

- Međutim, kod složenica čiji je prvi element pridjev, a drugi element se završava sufiksom

-ed, akcentat je na drugom konstituentu

bad-'tempered heavy-'handed

MJESTO AKCENTA U RIJEČIMA

- Isto je i kod složenica

- čiji je prvi element broj:

three-'wheeler second-'class

- koje funkcionišu kao prilozi:

head-'first down'stream

- kod kojih je prvi element priloga, a drugi glagol, pa funkcionišu kao glagoli:

down-'grade ill-'treat

AKCENATSKE VARIJACIJE

■ **Položaj akcenta može da varira iz raznih razloga:**

- kao rezultat stavljanja akcenta u drugim riječima koje se pojavljuju pored neke riječi

bad-'tempered + teacher

= 'bad-'tempered 'teacher

AKCENATSKE VARIJACIJE

- kao rezultat činjenice da se **ni sami govornici ne slažu uvijek oko pravilnog akcenta** u nekim riječima

controversy

/'kɒntreɪvə:si/ ili /kən'trɒvə:si/

AKCENTAT I VRSTA RIJEČI

absent	/'æbsənt/ (Adj)	/æb'sənt/ (V)
abstract	/'æbstrækt/ (Adj)	/æb'strækt/ (V)
accent	/'æksənt/ (N)	/æk'sənt/ (V)
ally	/'ælaɪ/ (N)	/æ'lai/ (V)
attribute	/'ætrɪbjʊ:t/ (N)	/ə'trɪbjʊ:t/ (V)
compound	/'kɒmpaʊnd/ (N)	/kəm'paʊnd/ (V)
compress	/'kɒmpres/ (N)	/kəm'pres/ (V)
conduct	/'kɒndʌkt/ (N)	/kən'dʌkt/ (V)
confine	/'kɒnfain/ (N)	/'kən'fain/ (V)
conflict	/'kɒnflɪkt/ (N)	/kən'flɪkt/ (V)

AKCENAT I VRSTA RIJEČI

contest	/ˈkɒntest/ (N)	/kən'test/ (V)
contract	/ˈkɒntrækt/ (N)	/kən'trækt/ (V)
contrast	/ˈkɒntrɑːst/ (N)	/kən'trɑːst/ (V)
convert	/ˈkɒnvəːt/ (N)	/kən'vəːt/ (V)
convict	/ˈkɒnvɪkt/ (N)	/kən'vɪkt/ (V)
decrease	/ˈdɪkriːs/ (N)	/di'kriːz/ (V)
desert	/ˈdezət/ (N)	/di'zəːt/ (V)
dictate	/ˈdɪkteɪt/ (N)	/dɪk'teɪt/ (V)
digest	/ˈdaɪdʒest/ (N)	/dai'dʒest/ (V)
discourse	/ˈdɪskɔːs/ (N)	/dis'kɔːs/ (V)

AKCENAT I VRSTA RIJEČI

escort	/ˈeskɔːt/ (N)	/ɪs'kɔːt/ (V)
export	/ˈeksɜːpt/ (N)	/eks'pɔːt/ (V)
extract	/ˈekstrækt/ (N)	/eks'trækt/ (V)
frequent	/ˈfriːkwənt/ (Adj)	/fri'kwent/ (V)
import	/ˈɪmpɔːt/ (N)	/ɪm'pɔːt/ (V)
insult	/ˈɪnsʌlt/ (N)	/ɪn'sʌlt/ (V)
object	/ˈɒbdʒɪkt/ (N)	/əb'dʒekt/ (V)
perfect	/ˈpɜːfɪkt/ (Adj)	/pə'fekt/ (V)
permit	/ˈpɜːmɪt/ (N)	/pə'mɪt/ (V)
present	/ˈprezənt/ (Adj/N)	/pri'zent/ (V)

AKCENAT I VRSTA RIJEČI

produce	/ˈprɒdjuːs/ (N)	/prə'djuːs/ (V)
progress	/ˈprɒɡres/ (N)	/prəu'gres/ (V)
protest	/ˈprəʊtest/ (N)	/prə'test/ (V)
rebel	/ˈrebəl/ (N)	/ri'bel/ (V)
record	/ˈrekɔːd/ (N)	/ri'kɔːd/ (V)
subject	/ˈsʌbdʒɪkt/ (N)	/səb'dʒekt/ (V)
suspect	/ˈsʌspekt/ (N)	/sə'spekt/ (V)
torment	/ˈtɔːment/ (N)	/tɔː'ment/ (V)
transport	/ˈtrænsɜːpt/ (N)	/træn'spɔːt/ (V)

Study questions

- Define the term *stress* (*accent*).
- In terms of *perception*, which four features characterise stressed syllables?
- What levels of stress are there in English? Give examples.
- Are weak syllables stressed or unstressed?
- Which suffixes are carriers of primary stress? Illustrate with examples.
- Which suffixes change the position of the stress in the word? Illustrate with examples.
- In which types of compound words is the stress on the second element of the word? Illustrate with examples.
- Provide 7 examples of the words which have the same spelling but belong to different parts of speech and have different pronunciation/position of stress. Provide the transcription and mark the stress.